
OFFICIELE INGEBRUIKSTELLING VAN POLDERMOLEN "DE ZUIDWENDINGER"

door Henk Berends (foto's in dit artikel: M.E. van Doornik).

Op vrijdag 26 april 1991 vond 's middags de feestelijke opening plaats van deze fraai gerestaureerde poldermolen. De vang werd door burgemeester A.A.M.F. Staatsen van de gemeente Groningen gelicht, waarna de molen voor het eerst sinds lange jaren weer op windkracht water uit kon slaan.

Voordat het zover was, waren diverse genodigden samen gekomen in het gebouw 'Het Anker' van de Gereformeerde Kerk aan het Hoendiep te Hoogkerk. Na een kopje koffie werden de genodigden welkom geheten door mev. Ina Martens, voorzitter van de Stichting 'De Groninger Molen'. Zij vertelde het één en ander over de lange weg om tot restauratie te komen. Ook de toekomst van de molens wordt door subsidiegevers ongunstig beïnvloed. Van de jaarlijkse rijksbijdrage van f 5.000,- kan een molen niet onderhouden worden. Gelukkig doet het waterschap Westerkwartier daar jaarlijks nog f 2.000,- bij. Voor goed onderhoud is jaarlijks echter gemiddeld f 10.500,- nodig voor een poldermolen! De voorzitter probeerde met een indringende blik richting burgemeester Staatsen, om deze zover te krijgen dat de gemeente het ontbrekende bedrag gaat aanvullen.

De heer W.O. Bakker houdt vervolgens een verhaal over de poldermolen *De Zuidwendinger* en zijn omgeving. Zoals in heel Nederland hebben hier in het verleden ook tientallen molens in de omgeving gestaan. Een enkele kunnen we nu nog als levend monument aanschouwen. De rest is door sloop of brand verdwenen.

Rond 15.00 uur gingen de genodigden carpoolend naar de molen. Door een

stevige noordooster kwam de molen na het lichten van de vang gemakkelijk tot daden. Een applaus volgde. Na bezichtiging vertrokken de genodigden weer naar het gebouw 'Het Anker'. Hier voerden nog diverse sprekers het woord en werd onder het genot van een hapje en drankje nog gezellig nagekaart.

In het Groninger Molenboek van 1981 is de molen te vinden onder nummer 55. De in het molenboek bijgeplaatste foto toont ons een troesteloze aanblik: deels opgehekte roeden, afgebroken enden, gedeeltelijk verdwenen rietdek. Sindsdeze foto werd genomen is de situatie eigenlijk alleen maar verergerd.

Het waterschap Westerkwartier deed alleen het hoognodige om de elektrische installatie in de molen te beschermen tegen weersinvloeden. Het achtkant en vooral de kap met het bovenwiel werden een prooi voor de weers-elementen. Dit deed de oprechte molenvrienden veel verdriet. Zicht op restauratie was er nog lang niet.

De enige manier om de molen voor het nageslacht te bewaren was het nog bestaande achtkant en de kap te conserveren. In nummer 3/85 van ons blad 'De Zelfzwichter' wordt melding gemaakt van deze conserveringswerkzaamheden. Door een aantal vrijwilligers van onze Vereniging werd het resterende riet verwijderd en de roeden uitgenomen.

Hét grote moment waarop de poldermolen "De Zuidwendinger" zolang heeft moeten wachten: het lostrekken van de vang (vroeger met duim, nu met korte sabelijzer) door burgemeester A.A.M.F. Staatsen, onder het toezien van voorzitter T. de Jong. Rechts vrijwilliger Hilbrand Hut.

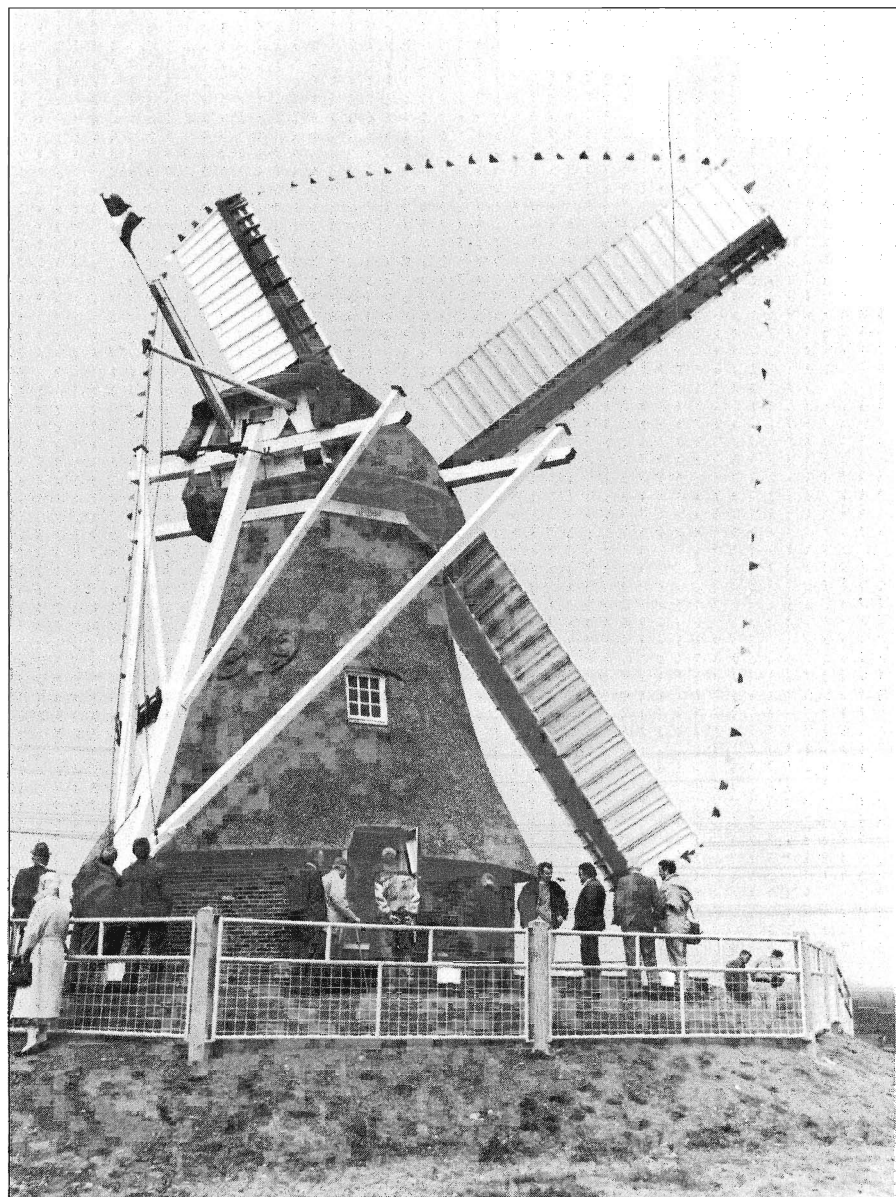
Molenmaker Medendorp maakte het achtkant en de kap daarna weer dicht met watervast multiplex.

Lange, lange tijd heeft de molen zo op betere tijden moeten wachten. In december 1986 gaat deze molen met een viertal andere molens over van het waterschap Westerkwartier naar de pas opgerichte Stichting 'De Groninger Molen'. Ten tijde van de opening van de ringweg rond Groningen gloorde er enige hoop op herstel. Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat zou ter gelegenheid van deze opening de gemeente Groningen een cadeau aanbieden in de vorm van een cheque. Nog voordat dit cadeau was ontvangen, was er al een bestemming voor gevonden: de poldermolen *De Zuidwendinger* zou er van gerestaureerd kunnen worden. Ook de gemeente Groningen deed vast een bedrag van f 50.000,- in een potje. De ringweg werd geopend,

het cadeau nooit ontvangen. Wég was de hoop op spoedige restauratie.

In het voorjaar van 1988 komt er een toezegging van de gemeente Groningen, dat zij 80 % van de restauratie-begroting van f 217.000,- in 1992 zal uitkeren. Het probleem blijft een gulle gever voor de resterende 20 % te vinden, tevens moet het rente-verlies van de voorfinanciering nog gecompenseerd kunnen worden. Het heeft daarom tot het voorjaar van 1990 geduurd, voordat het financieel plaatje rond was en er daadwerkelijk met de restauratie werd begonnen.

Door vrijwilligers werden de veldmuren onderhanden genomen, terwijl vier molenaars het overige werk deden. Daardoor lijkt het misschien dringen in deze niet zo grote molen met nauwelijks 19 meter vlucht, echter de diverse onderdelen

Met het ingebruikstellen van "De Zuidwendinger" te Vierverlaten is de provincie Groningen weer een mooie zelfwichter rijker geworden. In het rietdek staat het jaartal 1819 ingedekt.

werden door de molenmakers grotendeels in de werkplaats vervaardigd. Door ziekte van molenmaker Medendorp stagneerde de afwerking van de restauratie in het najaar van 1990. Vanwege een ziekenhuis-opname was het molenmaker Medendorp niet mogelijk voor de geplande datum de molen op te leveren. Molenmakerij Dunning maakte daarop het karwei af. Het resultaat mag er zijn. Het meest opvallende bij deze molen zijn de te korte roeden (of is de molenbelt te laag?) en het gegalvaniseerde hekwerk rond de molen. Dat hekwerk kan de tand des tijds ruimschoots doorstaan.

En nu verder....

De molen is gerestaureerd en staat weer mooi te wezen tegen een woud van hoog-

Dergelijke borden kunnen wij nóg liever missen als kiespijn!

spanningsmasten en draden van het EGD-verdeelstation.

Van het oude molenaarshuis is niets meer te vinden, zodat het beheer en toezicht op afstand moet plaatsvinden. Trouwens, het toezicht is min of meer al geregeld. Op een bord bij de ingang van de reed naar de molen staat te lezen: "Deze molen is NIET te bezichtigen". De eigenaar van de reed naar de molen ziet de molenbezoekers liever niet dan wel. Voor de vrijwilliger wordt het daarom minder aantrekkelijk deze molen te bemalen.

Je kunt je daarom afvragen of deze molen op deze plaats had moeten worden gerestaureerd. De ligging (biotoop), de bereikbaarheid (particuliere weg) en bediening (geen mulderswoning) hadden meegenomen moeten worden in de beslissing om deze erg vervallen molen nog weer in ere te herstellen. Als molenvriend gaat het je natuurlijk aan het hart, als er een molen door wat voor oorzaak dan ook, verdwijnt. Maar in dit geval had het geld m.i. beter besteed kunnen worden aan een verplaatsing van dit achtkant of nog beter aan de poldermolen *De Zwakkenburger*, welke onlangs op de monumentenlijst werd geplaatst.

Hiervan is de biotoop nog geheel intact en ook de bereikbaarheid ligt hier een stuk eenvoudiger.

Echter, gedane zaken nemen geen keer en door de lange looptijd van restauratieprojecten is het vaak niet mogelijk tussentijds gewijzigde inzichten in de praktijk te brengen.

Het feit blijft, dat de provincie Groningen weer een maalvaardige molen rijker is geworden. Proficiat!